

UMANOTERA, slovenska fundacija za trajnostni razvoj

Resljeva 20, Ljubljana

Tel. 4397100 www.umanotera.org

marajana@umanotera.org

Inštitut za trajnostni razvoj, Metelkova 6, 1000 Ljubljana

Tel. 4397 465, www.itr.si

anamarija.slabe@itr.si

Koalicija za trajnostni razvoj podeželja

Ga. Marija Lukačič, ministrica
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Dunajska 56-58
1000 Ljubljana

Ljubljana, 12.11.2006

Zadeva: Začasna prepoved gojenja GSO

Spoštovana gospa ministrica Marija Lukačič,

15. septembra smo se udeležili sestanka v organizaciji Direktorata za varno hrano na vašem ministrstvu, na katerem smo podali kar nekaj pripomb na predlagani osnutek Zakona o soobstoju gensko spremenjenih rastlin z ostalimi kmetijskimi rastlinami. Nekaj jih je predlagatelj upošteval, nekaj pa smo jih posredovali tudi na predlagani drugi osnutek besedila.

Ob tem bi želeli poudariti naslednje. Kot okoljske, kmetijske in druge nevladna organizacija ostro nasprotujemo gojenju gensko spremenjenih organizmov v Sloveniji, a se zavedamo vpetosti naše države v pravni red EU in globalne trgovinsko-politične razmere. Zato bi želeli poudariti, da bomo lahko podprli le takšno besedilo zakona, ki bo, čeprav ne eksplicitno, onemogočalo gojenje gensko spremenjenih organizmov v Sloveniji. Menimo, da smo svoje argumente predstavili že tolikokrat, da to v tem dopisu ni potrebno.

Glede na to, da smo seznanjeni z okvirno časovnico sprejemanja tega predpisa in pripadajočih podzakonskih aktov, smo zelo zaskrbljeni zaradi možnosti, da bo do sprejetja tega zakona in do njegove uveljavitve v naši državi premalo vzvodov, ki bi omogočali sankcioniranje tistih, ki bi ogrožali soobstoj. Menimo namreč, da je trenutni pravni okvir preveč ohlapen, da bi to omogočal, na podlagi dolgoletnih izkušenj pa nas skrbi tudi učinkovitost nadzora nad potencialnimi kršitelji in nadaljnje sankcioniranje takih dejanj.

S tem v zvezi vas še enkrat pozivamo, da do sprejetja Zakona o soobstoju gensko spremenjenih rastlin z ostalimi kmetijskimi rastlinami Vlada Republike Slovenije, na pobudo MKGP in MOP, sprejme sklep, da se do sprejetja omenjenega zakona in z njim povezanih podzakonskih aktov gojenje gensko spremenjenih organizmov ne dovoli (moratorij). S takim sklepom bi namreč vaše ministrstvo in njegove inšpekcijske službe dobile pravno podlago, da bi lahko izvajale ustrezen nadzor in bi tako do sprejetja tega zakona dejansko omogočili, da bodo v tem prehodnem obdobju pred nenadzorovanim sproščanjem gensko spremenjenih organizmov v okolje zaščiteni konvencionalni kmetje in še posebej ekološki kmetje, posredno pa tudi potrošniki.

Da je izvajanje ustrezne zakonodaje oziroma ustreznih preventivnih ukrepov nujno, dokazujejo poročila neodvisnih organizacij, ki kažejo, da je onesnaževanje z GSO izjemno resen globalni problem. Tako npr. nedavno poročilo Greenpeace in Genewatch UK razkriva

113 primerov onesnaženja z GSO v 39 državah sveta, čeprav je le v polovici teh držav dovoljeno gojenje GSO.¹

Tudi zaradi posvetovanja z vrhunskimi evropskimi pravnimi strokovnjaki smo prepričani, da ima Slovenija do tega vso pravico, saj v prid temu govori vrsta močnih argumentov, ki jih Slovenija lahko uporabi v morebitni diskusiji z Evropsko komisijo.

Kot prvo, slovenska javnost je uporabi gensko spremenjenih organizmov izrazilo nenaklonjena; v Sloveniji je bila Direktiva 2001/18 razumljena tako, da bo Evropska komisija pripravila zakonodajo o soobstoju in odgovornosti (kar je v tem dokumentu tudi omenjeno), in EK je šele nedavno spremenila mnenje tako, da naj za to zakonodajo poskrbijo same države članice. Slovenska javnost zato nikakor ne bi razumela, da bi to področje tako dolgo ostalo neurejeno, oziroma da (evropska) zakonodaja ni bi bila sprejeta v paketu. To bi le še bolj okrepilo nasprotovanje javnosti glede uporabe GSO.

Kot drugo pa je Slovenija šele nedavno postala članica EU in je zato za razprave v parlamentu in v slovenski javnosti potreben določen čas.

Kot tretje pa je pomemben argument to, da Slovenija zelo aktivno pripravlja ureditev soobstoja, saj je osnutek zakona že v drugi javni obravnavi, deloma pa so pripravljene tudi osnutki nekaterih podzakonskih aktov. (In tako nikakor ne gre za zavlačevanje.)

Na osnovi načela varnosti je moratorij na uvoz GS-koruze že januarja 2005 sprejela tudi Madžarska, kjer je zakon o soobstoju prav tako v postopku priprave, in Evropska komisija je ta moratorij sprejela oziroma glasovala proti ukinitvi moratorija (glasovanje Regulatory Committee, DG Environment 18.9.2006).²

Vemo, da posamezniki v Evropski komisiji, ki so naklonjeni GSO, države članice (predvsem manjše) skušajo zastrašiti, da ne bi sprejemale »preveč strogih« predpisov; vendar pa zato ni nobene pravne osnove, saj je EK sama predala odgovornost za ureditev vprašanja soobstoja državam članicam, medtem ko na ravni EU obstajajo le (pravno popolnoma neobvezujoče) smernice. Države članice imajo zato vso pravno in politično pravico, da področje uredijo tako, kot smatrajo, da je v danih razmerah najbolj ustrezno.³

Prepričani smo torej, da je sprejetje takega sklepa obveznost Vlade oziroma pristojnega ministrstva, in da zanj tudi ni nobenih pravnih zadržkov oziroma ovir.

V primeru, da Vlada ali pristojno ministrstvo takega sklepa ne bo sprejelo in da ne bodo upoštevane naše ključne pripombe na osnutek zakona, ki so po našem mnenju nujne za zaščito ekološkega in konvencionalnega kmetijstva oziroma preprečitev onesnaževanja, bomo prisiljeni iskati druge načine, kot je npr. pridružitve pobudi za zbiranje podpisov za Referendum za prepoved gojenja GSO na območju Slovenije.

Marjana Dermelj
Vodja projektov
Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

Anamarija Slabe
strokovni vodja
Inštitut za trajnostni razvoj - v imenu Koalicije za trajnostni razvoj podeželja*

¹ www.gmcontaminationregister.org

² <http://www.coextra.org/news/news711.html> in <http://www.fas.usda.gov/gainfiles/200610/146249238.pdf>

³ Mnenje, ki smo ga pridobili v posvetovanju z uglednim pravnim strokovnjakom prof. dr. Ludwigom Kraemerjem, ki ima med drugim bogate in dolgoletne delovne izkušnje v Evropski komisiji.

**Člani Koalicije za trajnostni razvoj podeželja so:*

1. *Inštitut za trajnostni razvoj*
2. *Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije – DOPPS*
3. *Zveza združenj ekoloških kmetov Slovenije – Zveza BIODAR*
4. *Društvo za ohranjanje naravne dediščine Slovenije – DONDES*
5. *Združenje ekoloških kmetov osrednje Slovenije*
6. *Botanično društvo Slovenije*
7. *Zveza društev za biološko-dinamično gospodarjenje »AJDA - DEMETER« Slovenija*
8. *Društvo za biološko-dinamično gospodarjenje AJDA SOSTRO*
9. *Društvo za biološko-dinamično gospodarjenje AJDA DOLENJSKA*
10. *Društvo za biološko-dinamično gospodarjenje AJDA DOMŽALE*
11. *Zavod Symbiosis*
12. *Notranjski regijski park*
13. *Društvo za biološko-dinamično gospodarjenje AJDA GORIŠKA*
14. *Društvo za biološko-dinamično gospodarjenje AJDA KOROŠKA*
15. *Društvo za biološko-dinamično gospodarjenje AJDA PREKMURJE*
16. *Ognjič, društvo za naravno in kvalitetno življenje*
17. *Projekt "Skupaj za zdravje človeka in narave"*
18. *Turistična Zveza Slovenije*
19. *Društvo za biološko-dinamično gospodarjenje AJDA Posočje*
20. *Društvo za biološko-dinamično gospodarjenje AJDA Gorenjska*
21. *Vrbov log, zavod za ohranjanje podeželja Brezovska Gora*
22. *Demeter, Zavod za biološko dinamično gospodarjenje*

V vednost:

- ga. Bety Breznik, direktorica Direktorata za varno hrano
- g. Gvido Mravljak, državni sekretar